

ვენჩურული კაპიტალი - ფულზე მითი

მარიამ იაშალაშვილი
სტუ დოქტორანტი

რეზიუმე

21-ე საუკუნეში მსოფლიო ეკონომიკა წარმოჩინდა, როგორც ტექნოლოგიური განვითარების სწრაფი პროგრესი სადაც, წინაპლანზეა წარმონეული დიდი მოცულობითი ინფორმაციის სწრაფი გავრცელების შეუზღუდავი შესაძლებლობები. უნდა ითქვას, რომ მისი შესაძლებლობები ამონერული არ არის და მას ძალუძს დროთა განმავლობაში კიდევ უფრო განვითარდეს, მაგრამ ამავე დროს, ახალი შესაძლებლობების და მეთოდების გამოყენების უნარი რჩება გარკვეულწილად შეზღუდული და არათანაბრად განაწილებული. საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების კვლევა და განვითარება მნიშვნელოვნადაა დაკავშირებული ადამიანი კაპიტალის განვითარების ხარისხობრივ დონეზე. ამათთან კავშირში, აუცილებელია ინოვაციური კვლევები მიმდინარეობდეს კონკურენტუნარიან გარემოში.

საკვანძო სიტყვები: ეკონომიკა, კაპიტალი, ქვეყნები, ტექნოლოგია, ვენჩურული, ფონდები, კონკურენტუნარიანობა, გლობალური, ინოვაცია, ბაზრები, პოლიტიკა, კომპანიები, ინვესტიცია, მოსახლეობა, რისკები, განვითარება.

ძირითადი ტექსტი

სარისკო კაპიტალმა ამერიკის შეერთებულ შტატებში ხელი შეუწყო სამენარმეო ნიჭის განვითარებას, იდეების და საბაზისო მეცნიერების გადაქცევას იმ პროდუქტებსა და მომსახურებაში, რომლებიც დანარჩენი მსოფლიოს აღფრთოვანებისა და შურის საგანია.

ვენჩურული კაპიტალი ეს არის საკმაოდ უნიკალური, როგორც ინსტიტუციონალური ინვესტორის აქტივების კლასი. სანყისი ინვესტიცია ხორციელდება კომპანიაში. ყოველი მო-

მდევნო ინვესტიცია კი უზრუნველყოფს დამატებით დაფინანსებას. როდესაც კომპანია იზრდება ინვესტიციები წლიდან წლამდე იზრდება და შესაბამისად პროპორციულად იზრდება აქციონერთა წილები კომპანიაში, სანამ არ მიაღწევს კომპანიის ღირებულება მისაღებ წინასწარ დაგეგმილ ღირებულებას, რომ შესაძლებელი გახდეს სასურველი შედეგის დადგომა, აქციების გაყიდვა.

ვენჩურული კაპიტალი ეს არის გრძელვადიანი ინვესტიცია. ამერიკის შეერთებულ შტატებში ვენჩურული კაპიტალის ინდუსტრია უზრუნველყოფს კაპიტალს, ინოვაციური და წარმატებული კომპანიებისათვის. ვენჩურული კაპიტალი ფულზე მეტია. კაპიტალის პარტნიორები აქტიურად არიან ჩართულები კომპანიის საქმიანობაში, ფაქტიურად ისინი საბჭოს წევრები არიან. აქტიური ჩართულობა კრიტიკულად მნიშვნელოვანია ახალბედა კომპანიის წარმატებისთვის, ვინაიდან გზადაგზა ნიჭს ხელშეწყობა სჭირდება, ხოლო კომპანიას მასშტაბებზე გასვლა.

ყოველი 100 ბიზნეს გეგმიდან, რომელიც შედის ვენჩურული კაპიტალის ფონდებში დაფინანსების მოსაპოვებლად, მაქსიმუმ 10 თუ იპყრობს მათ ყურადღებას. მოცემული 10 დან კი სავარაუდოდ 1 კომპანიის დაფინანსება ხდება, ვინაიდან ვენჩურული კაპიტალის კომპანია მრავალ ფაქტორს ითვალისწინებს დაფინანსების გადანყვეტილების მიღების პროცესში და ბევრ მომენტებზე ამახვილებს ყურადღებას, მაგალითად როგორებიცაა: მენეჯმენტის გუნდი, კონცეფცია, ბიზნესის ადგილი ბაზარზე, ფონდის მიზნებთან შესაბამისობა, დამატებითი ღირებულების პოტენციალი და საჭირო კაპიტალის მოცულობა იმისათვის რომ ბიზნესი იყოს წარმატებული.

ვენჩურული კაპიტალის პროფესიონალებისათვის მთავარი ღირებული აქტივი არის დრო. დღევანდელ დღეს ბიზნესის კონცეფცია უნდა ერგებოდეს მსოფლიო ბაზრის მოთხოვნებს, უნდა ჰქონდეს შესანიშნავი პოტენციალი, გახდეს წარმატებული გონივრული დროის პერიოდში და, რაც მთავარია, უნდა

იყოს რეალურად ინოვაციური. კონცეფცია, რომელიც ითვალისწინებს არსებულის 10 ან 20 პროცენტთან გაუმჯობესებას, ვენჩურული კაპიტალის ფონდებისთვის ასეთი ტიპის პროექტი ბუნებრივია არ იქნება საინტერესო. პატარა ფირმები, თავიანთი რევოლუციური გამოგონებებით საფრთხეს უქმნიან დიდ კომპანიებს, რომლებიც წლების განმავლობაში ტრადიციული მეთოდებით და მომსახურებით იყვნენ ბაზარზე წარმოდგენილი. საფრთხის მოახლოებისას ეს დიდი კომპანიები ცდილობენ პატარა ფირმები მიიერთონ და შესაბამისად მათ ნოუ ჰაუს და თანამედროვე პროდუქტებსა და მომსახურებას დაეუფლონ. შედეგად მცირე ფირმების დასახმარებლად ბევრი მენეჯერი და გუნდი შეიკრიბა, რომლებსაც თავიანთი ადამიანური, ფულადი და სხვა რესურსით შეუძლიათ ეს მცირე კომპანიები გაზარდონ მულტინაციონალურ კომპანიებად. რითაც თავისთავად დიდ მოგებას ნახულობს ორივე მხარე. ბევრი კომპანია ცდილობს შეამციროს კვლევისა და განვითარების ხარჯები ურჩევნიათ რა ხელში ჩაიგდონ უკვე შექმნილი პროდუქტი და მოახდინონ მხოლოდ მცირედი მოდიფიკაცია. ბევრი ნიჭიერი გუნდი ჩაერთო ვენჩურული კაპიტალის პროცესში, როდესაც მათი პროექტები ვერ განხორციელდა მათივე კომპანიების მიერ.

ვენჩურული კაპიტალის სტრუქტურა შედგება შეზღუდული პარტნიორებისა და ძირითადი პარტნიორებისაგან. ყოველი “ფონდი” ან იგივე პორტფელი არის ცალკე პარტნიორობა. ყოველი ახალი ფონდი ფუძნდება, როდესაც ვენჩურული კაპიტალის კომპანია მიიღებს აუცილებელ ვალდებულებებს ინვესტორებისგან, მაგალითად 100 მილიონ დოლარს. როდესაც თანხის მიღება მოხდება, ინვესტიციაც განხორციელებულად ჩაითვლება. როგორც წესი, პირველი დაფინანსება არის მიზეზი ყოველი მომდევნო დაფინანსების, რომელიც რამდენჯერმე აღემატება თავდაპირველს. მომდევნო 3-8 წლის განმავლობაში ვენჩურული კაპიტალის კომპანია დაფუძნებულ პარტნიორებთან ერთად ჩართულია ბიზნესის განვითარების საქმეში. ინვესტიციის დაბრუნება კი ხდება მაშინ, როდესაც ბიზნესის გაყიდ-

ვის დრო დგება ან ხდება აქციების განთავსება სავაჭროდ. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ მიუხედავად ინვესტორის მოლოდინისა, როგორც წესი ყოველი ექვსიდან ერთი კომპანია ახერხებს აქციების განთავსებას და სამიდან ერთი ბიზნესის წარმატებით გაყიდვა ხდება.

ამერიკის შეერთებული შტატები ტრადიციულად ინარჩუნებს დომინანტურ პოზიციას მსოფლიოში ვენჩურული კაპიტალის სფეროში. აშშ-ს აქვს მენარმეობის პოლიტიკის უნიკალური ნაზავი და გამოცდილი კვლევები, რომელიც შეუდარებელია მსოფლიოში. ბოლო კვლევის თანახმად ამერიკის შეერთებულ შტატებს ლომის წვლილი მიუძღვის მთლიანი ვენჩურული კაპიტალის ჩამოყალიბებაში მსოფლიოს მასშტაბით, მიახლოებით 72 პროცენტი. ვენჩურული კაპიტალის სექტორი იქცა ძირითად ძალად ამერიკის შეერთებული შტატების ეკონომიკისათვის. ვენჩურული კაპიტალით დაფინანსებული კომპანიები ამერიკული ეკონომიკის განუყოფელი ნაწილია. დოლარის და ცენტის კონტრიბუცია ვენჩურულ ინდუსტრიაში სცილდება ობიექტურ ეკონომიკურ წვლილს, ის მუდმივად აძლიერებს ამერიკის სამენარმეო სულისკვეთებას. ვენჩურული კაპიტალისტები, რომელთა უმრავლესობა ყოფილი წარმატებული მენარმეები არიან, მწყემსებად გვევლინებიან ახალი ბიზნეს ქალბატონებისა და მამაკაცებისათვის, თავიანთი პოტენციალის სრულად მიღწევის საქმეში.

ვენჩურული კაპიტალით დაფინანსებული კომპანიები პირდაპირ არიან პასუხისმგებელი 10 მილიონ სამუშაო ადგილის შექმნაზე და 1,8 ტრილიონი დოლარის გაყიდვებზე მხოლოდ 2003 წლის შემდგომ ამერიკის შეერთებულ შტატებში. ეს ციფრები შეესაბამება მთლიანი შტატების კერძო სექტორის დასაქმების მაჩვენებელს 9.4 პროცენტს და კომპანიის გაყიდვების 9.6 პროცენტს. KPMG-ის გლობალური ქსელი ინოვაციური ინიციატივებისთვის თავის Q4'17 ანგარიშში მიუთითებს, რომ სარისკო კაპიტალის მიერ განხორციელებულმა ინვესტიციამ 2017 წლის მეოთხე კვარტლის მონაცემებით 24.5 მილიარდ დოლარს მიაღწია. 2017 წლის ბოლო სამი კვარტალი აშშ-ში გა-

ნსაკუთრებით აქტიური იყო, ყოველ კვარტალში ვენჩურული კაპიტალის მიერ განხორციელებული ინვესტიცია 20 მილიარდ დოლარს აღემატებოდა.

უახლესი მონაცემების მიხედვით, რომელსაც გამოცემა **Global Insight**-ი გვანვდის, სარისკო კაპიტალი სამუშაო ადგილების შექმნის კუთხით არ არის შეზღუდული ეკონომიკის ერთი რომელიმე სექტორით, არამედ მან მოიცვა მთელი ამერიკის ეკონომიკა, ყველა დარგები, დაწყებული კომპიუტერული და საინფორმაციო ტექნოლოგიებით, დამთავრებული საფინანსო სერვისითა და სამედიცინო მოწყობილობებით. ფარმაკოლოგიურ და ბიოტექნოლოგიურ დარგებში ვენჩურული კაპიტალის ინვესტიციების მასიური წლიური ზრდა მოხდა, 2016-2017 წლებში \$12.2 მილიარდიდან 16.6 მილიარდ დოლარამდე. ხელოვნური ინტელექტის და მანქანათმშენებლის დარგებში გაორმაგდა 2016-2017 წლებში \$6 მილიარდიდან 12 მილიარდ დოლარამდე.

დასკვნა

ვენჩურული კაპიტალი ერთადერთი საშუალებაა დიდი ოდენობით ინვესტიციების მოზიდვის კუთხით ქვეყნის ეკონომიკაში, წარმატებული ბიზნეს წამოწყებები კი თავის მხრივ გაზრდის ქვეყნის ცნობადობას საზღვრებს გარეთ და ამით, კიდევ დამატებით ახალი ინვესტიციების მოზიდვის საშუალებას აძლევს ქვეყნას. ვენჩურული კაპიტალით დაფინანსებული კომპანიები, როგორებიცაა ebay, Google და JetBlue არის მხოლოდ სამი მაგალითი იმ წარმატებული კომპანიებისა მსოფლიოს მასშტაბით, რომლებიც ქირაობენ ასობით ახალ თანამშრომელს წლიდან წლამდე. ვენჩურული კაპიტალი, რომელიც ძირითადად გამოიყენება ახალგაზრდა, ინოვაციური და მაღალტექნიკური კომპანიების მიერ, უზრუნველყოფენ არა მხოლოდ დაფინანსებას, არამედ მენტორეს, სტრატეგიულ ხელმძღვანელობას, ქსელის ხელმისაწვდომობას და სხვა მხარდაჭერას. ვენჩურული კაპიტალისთვის ადვილად ხელმისაწვდომია ისეთი რესურსები, როგორიცაა კადრები და კავშირები.

REFERENCES:

1. The Role of Venture Capital, Global Trends and Issues from a Nordic Perspective ,Thomas Andersson, Glenda Napier
2. <https://startupxplore.com/en>
3. <https://www.quora.com/How-does-venture-capital-work-What's-the-minimum-ROI-they-are-looking-for-How-long-are-they-willing-to-wait-to-see-ROI-Can-everyone-pitch-to-them-What-business-models-are-they-typically-investing-in-How-long-is-the-process-until-funding>
4. Hall, B. (2002), “The Financing of Research and Development”, NBER Working Paper 8773.
5. Venture Impact , The Economic Importance of Venture Capital Backed Companies To the U.S. Economy,Third Edition
6. Venture Impact 2004,Venture capital benefits to the U.S. Economy, Global Insight.
7. The MoneyTree Report by PricewaterhouseCoopers and the National Venture Capital Association, based on data from Thomson Reuters
8. National Venture Capital Association 2009 Yearbook, prepared by Thomson Reuters
9. October 21, 2015|by Ilya A. Strebulaev Will Gornall, STANFORD BUSINESS;
10. <https://www.investeurope.eu/research/activity-data/annual-activity-statistics/>

VENTURE CAPITAL MORE THAN MONEY

Mariam Iashagashvili

PhD Student, GTU

RESUME

As the world economy enters the 21st century, the merits of technical progress and the instant diffusion of the enormous amount of information offer incredible opportunities. At the same time, the ability to exploit and make use of the new tools remains in part limited, and also unevenly divided. The information and communication technology, research and development, skills upgrading and the accumulation of human capital are all recognized to matter for economic and societal performances. And it is important that for the success of innovation in these spheres in an ever more competitive environment.

Keywords: Economic, Capital, Countries, Technology, Venture, Founds, Competitiveness, Global, Innovation, Markets, Policy, Companies, Investment, Population, Risks, Development.